

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2021 m. birželio 21 d.
(OR. en)

9837/21

COPS 232
CIVCOM 104
POLMIL 90
CFSP/PESC 597
CSDP/PSDC 319
RELEX 564
JAI 730

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Ankstesnio

dokumento Nr.: 9678/21 COPS 226 CIVCOM 101 POLMIL 87 CFSP/PESC 574
CSDP/PSDC 308 RELEX 537 JAI 710

Dalykas: Tarybos išvados dėl ES požiūrio į kultūros paveldą konfliktų ir krizių metu

Delegacijoms priede pateikiamos Tarybos išvados dėl ES požiūrio į kultūros paveldą konfliktų ir krizių metu; jas Taryba patvirtino 2021 m. birželio 21 d. įvykusiame posėdyje.

**TARYBOS IŠVADOS DĖL
ES POŽIŪRIO Į KULTŪROS PAVELDĄ KONFLIKTŲ IR KRIZIŲ METU**

1. Taryba primena savo 2019 m. balandžio 8 d. išvadas dėl Europos Sąjungos (ES) strateginio požiūrio į tarptautinius kultūros ryšius ir dar kartą patvirtina remianti tarptautinių kultūros ryšių integravimą į ES užsienio ir saugumo politiką. Tuo atžvilgiu Taryba palankiai vertina ES koncepciją dėl kultūros paveldo konfliktų ir krizių metu, kuria svariai prisidedama prie ES strateginio požiūrio į taiką, saugumą ir vystymąsi stiprinimo.
2. Taryba pripažįsta kultūros paveldo kaip taikos, demokratijos ir darnaus vystymosi svarbios priemonės vaidmenį, nes jis skatina toleranciją, tarpusavio supratimą, susitaikymą, kultūrų ir religijų dialogą, švelnina socialinę įtampą ir užkerta kelią tam, kad atsinaujinęs eskalavimas netaptų smurtiniu konfliktu. Tuo pačiu metu Taryba pripažįsta ir tai, kad kultūros paveldas gali būti naudojamas kaip priemonė konfliktams ir krizėms įžiebti ir tapti taikiniu jų metu ir kad jis gali būti dezinformacijos ar manipuliavimo informacija objektas.

Taryba pabrėžia informuotumo apie kultūros paveldą ir jo apsaugos svarbą taikant konfliktams atžvalgų požiūrį visais konfliktų ir krizių etapais. Kultūros paveldo apsauga ir išsaugojimas, taip pat pagarbos kultūrų įvairovei skatinimas yra itin svarbūs siekiant užkirsti kelią smurtiniam ekstremizmui, kovoti su dezinformacija ir kurti pozityvų dialogą bei įtrauktį. Taryba taip pat primena savo 2020 m. gruodžio 7 d. išvadas dėl ES tarpininkavimo siekiant taikos ir dar kartą patvirtina kultūros paveldo kaip įėjimo taško tarpininkavimui vaidmenį.

3. Taryba pripažįsta, kad įsitraukimas į kultūros paveldą, įskaitant jo apsaugą ir išsaugojimą, po konflikto ar krizės padeda apsaugoti asmenų ir bendruomenių tapatybę, tai pasitarnauja kaip tvaraus atsigavimo ir ilgalaikės taikos pagrindas ir tuo prisidedama prie bendro visuomenės atsparumo. Tuo atžvilgiu Taryba primygtinai pabrėžia su kultūros paveldu susijusių ekonominių, socialinių ir aplinkos aspektų svarbą ir ragina laikytis tokio požiūrio ir imtis tokių konkrečių veiksmų, kuriais būtų siekiama stiprinti integracinį ir darnų vystymąsi, be kita ko, vietos bendruomenių užimtumo galimybių prasme. Taryba taip pat pabrėžia tvaraus kultūrinio turizmo svarbą remiant ekonominius pragyvenimo šaltinius ir kuriant užimtumo galimybes.
4. Taryba pabrėžia atsakomybės vietos lygmeniu svarbą ir poreikį dedant pastangas daugiausia dėmesio skirti vietos bendruomenių poreikiams ir dalyvavimui, kai remiamos šalys partnerės padedant joms užtikrinti kultūros paveldo apsaugą. Tuo atžvilgiu Taryba pabrėžia švietimo ir skaitmeninimo svarbą, kai dirbama stiprinant gebėjimus šioje srityje, įskaitant poreikį didinti informuotumą apie esamas duomenų bazines, susijusias su kultūros paveldu, kuriam gresia pavojus. Ji skatina naudoti pažangias skaitmenines priemones ir technologijas kultūros paveldui registruoti, dokumentuoti ir išsaugoti.
5. Taryba patvirtina, kad svarbu dirbti nematerialiojo paveldo srityje – tai būdas kurti bendrą supratimą, visų pirma stiprinant kultūrų ir religijų dialogą ir užtikrinant tradicijų bei žinių perdavimą. Taryba primena 2003 m. UNESCO nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos svarbą ir pabrėžia galimą nematerialiojo ir materialiojo paveldo savitarpio papildomumą ir tarpusavio sąsajas. Be to, Taryba pripažįsta, kad reikia remti priemones, kuriomis siekiama sušvelninti neigiamą klimato kaitos poveikį gamtos ir kultūros paveldui.
6. Taryba akcentuoja ES vertybėmis grindžiamo požiūrio svarbą dalyvaujant kultūros paveldo apsaugos konfliktų ir krizių metu veikloje. Ji taip pat pabrėžia, kad reikia laikytis konfliktams atžvalgaus požiūrio ir laikytis principo „nepakenkti“. Ji palankiai vertina tai, kad ES koncepcija gali teigiamai prisidėti prie atsakomybės užtikrinti apsaugą remiant pastangas, kuriomis siekiama apsaugoti ir sustabdyti kultūros paveldo naikinimą.

7. Taryba pakartoja ES įsipareigojimą visapusiškai įgyvendinti Moterų, taikos ir saugumo (MTS) darbotvarkę ir atkreipia dėmesį į ES kultūros paveldo koncepcijos indėlį įgyvendinant ES politikos programą dėl MTS darbotvarkės, įskaitant ES strateginį požiūrį dėl MTS ir ES veiksmų planą dėl MTS. Šiame kontekste Taryba taip pat akcentuoja įtraukaus, lygaus ir nediskriminacinio požiūrio svarbą dirbant kultūros paveldo konfliktų ir krizių metu srityje, visų pirma su lytimi, jaunimu, mažumoms priklausančiais asmenimis, religiniais įsitikinimais ir bendruomenėmis bei čiabuvių tautomis susijusiais aspektais.
8. Taryba pabrėžia ES pasiryžimą puoselėti ir stiprinti taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką siekiant apsaugoti ir išsaugoti kultūros paveldą, kurios pagrindas – Jungtinės Tautos, ir užtikrinti veiksmingą daugiašališkumą, grindžiamą pagarba tarptautinės teisės normoms ir principams, tarptautinei humanitarinei teisei, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugai. Taryba taip pat pripažįsta šio klausimo žmogaus teisių aspektą, kaip nurodyta 2016 m. spalio 6 d. Žmogaus teisių tarybos rezoliucijoje dėl kultūros teisių ir kultūros paveldo apsaugos.

Taryba taip pat primena, kad svarbu stiprinti partnerystes su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis, visų pirma Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO) ir Europos Taryba (ET), regioninėmis organizacijomis, taip pat atitinkamomis tarpvyriausybėmis ir nevyriausybėmis organizacijomis, siekiant apsaugoti ir išsaugoti kultūros paveldą.

9. Taryba ragina kultūros paveldo apsaugą ir išsaugojimą akcentuoti atitinkamuose strateginiuose ir programavimo dokumentuose ir juos integruoti į Tarybos darbą bendros užsienio ir saugumo politikos srityje.

10. Taryba primena, kad ES požiūris į kultūros paveldą konfliktų ir krizių metu yra ES integruoto požiūrio į išorės konfliktus ir krizes dalis, pagal kurį jis yra politiškai ir veiklos požiūriu nuoseklaus ES atsako Visuotinės ES strategijos kontekste, dalis. Taryba taip pat pabrėžia valstybių narių atitinkamų priemonių ir iniciatyvų koordinavimo svarbą siekiant pagerinti gebėjimą greitai reaguoti kultūros paveldo apsaugos srityje ir užkirsti kelią jo sunaikinimui krizių metu ir po jų, siekiant stabilizavimo ir taikos tikslo.

Taryba taip pat akcentuoja, kad svarbu integruoti kultūros paveldo apsaugą į visus atitinkamus ES konfliktų ir krizių valdymo priemonių rinkinio aspektus, be kita ko, į bendrą saugumo ir gynybos politiką (BSGP), taip pat į kitas ES išorės veiksmų sritis ir į atitinkamas finansines priemones, įskaitant Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę (KVTBP) – „Globali Europa“.

11. Taryba taip pat pabrėžia indėlio, kurį BSGP misijos ir operacijos, visapusiškai atsižvelgiant į jų pagrindinius įgaliojimus, galėtų įnešti siekiant spręsti saugumo srities iššūkius, susijusius su kultūros paveldo išsaugojimu ir apsauga, svarbą.

Tuo atžvilgiu ir laikantis susitarimo dėl civilinių BSGP pajėgumų bei 2020 m. gruodžio 7 d. Tarybos išvadų, Taryba laukia specialios minikonceptcijos, kuria siekiama išnagrinėti galimybes vystyti civilinių BSGP misijų pastangas, kai tinkama, šioje srityje, pavyzdžiui, pasitelkiant galimas gebėjimų stiprinimo programas ar mokymo veiklą.

12. Taryba primena savo 2020 m. birželio 16 d. išvadas dėl ES išorės veiksmų terorizmo ir smurtinio ekstremizmo prevencijos ir kovos su jais srityje. Ji pabrėžia, kad neteisėtas kultūros vertybių kasinėjimas, marodieriaavimas jų atžvilgiu ir neteisėta prekyba jomis yra susiję su rimtomis grėsmėmis saugumui, nes tai suteikia lėšų organizuoto nusikalstamumo ir teroristinės veiklos finansavimui. Tai taip pat daro sociokultūrinį poveikį, nes tai politinė priemonė bendruomenėms ir tapatybei susilpninti. Tuo atžvilgiu Taryba dar kartą patvirtina, kad svarbu skubiai stiprinti kovą su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis ir kovą su terorizmu, taip pat remiantis esamomis tarptautinėmis teisinėmis sistemomis, pavyzdžiui, atitinkamais JT, Europos Tarybos ir kitomis panašiomis teisinėmis priemonėmis, kai taikytina. Ji ragina toliau glaudžiai bendradarbiauti ir užtikrinti sinergiją su teisingumo ir vidaus reikalų subjektais. Ji laukia, kada Komisija parengs kovos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis veiksmų planą, kaip pasiūlyta jos 2021 m. balandžio 13 d. paskelbtame Komunikate dėl 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategijos, ir pabrėžia, kad svarbu atsižvelgti į šio dalyko tiek vidaus, tiek išorės aspektus.
13. Taryba prašo valstybių narių stiprinti atitinkamų ministerijų, vietos ir regionų valdžios institucijų bei kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų, įskaitant pilietinę visuomenę ir akademinį pasaulį, taip pat atitinkamų tarptautinių, regioninių, tarpvyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą. Ji pabrėžia, kad svarbu, jog visi ES suinteresuotieji subjektai rinktų geriausios praktikos pavyzdžius, susijusius su kultūros paveldo iniciatyvomis, parengtomis konfliktų, krizių aplinkybėmis ir aplinkybėmis po konfliktų, ir jais dalytųsi.
14. Taryba prašo Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) kartu su Komisija ir visomis atitinkamomis ES agentūromis bei įstaigomis keistis geriausios praktikos pavyzdžiais ir plėtoti ekspertines žinias, kuriomis būtų siekiama racionalizuoti kultūros paveldą ir jo apsaugą konfliktų prevencijos ir krizių valdymo srityje. Taryba taip pat prašo EIVT ir Komisijos ne vėliau kaip per vienus metus ir reguliariai Politiniam ir saugumo komitetui teikti ataskaitą dėl pažangos, padarytos įgyvendinant siūlomas priemones ir koncepcijoje išdėstytus pagrindinius elementus.